یەکێتیی نەتەوەیی و قۆناخەکانی

ئا:بەختیار مام حەمید..

یەکێتیی و یەکبوونی گەلانی جیهان و بە تایبەت گەلە چەوساوەو بندەست و داگیرکراوەکان پێویستییەکی زۆر گرنگ و پڕ بایەخ و هەر کاتیی و هەمیشەییە!بەرهەم و تام و چێژی یەکبوونیی نەتەوەیی لە گەلێکی ستەمکارو سەردەست و داگیرکارەوە دەگۆڕێت بۆ گەلێکی ژێردەست و داگیرکراو،هەروەک چۆن لەشساخی لە کاتی نەخۆشیدا هەست بە گرنگیەکەی دەکرێت ئاوهاش یەکێتیی نەتەوەیی لە کاتی پەرتەوازەیی و ئاوارەیی و چەوساوەییدا هەست بە گرنگیی و پێویستیەکەی دەکرێت..!،گەلی کورد پێویستە ئەزموون لە ئازاری لەتلەتی و پەرتەوازەیی وەر بگرێت دەست بەجێ بڕواتە قۆناخی بەرجەستەکردنی یەکێتیی نەتەوەیی و (یەکبوون و یەکگرتویی) شەرەفمەندانە ڕاگەیەنێت و دۆستایەتی میللی بە جێ بکات و پێشی بخات و هەنگاوی گرنگ بنێت بۆ بە دەوڵەتبوونی هەموو پارچە دابڕێنراوەکانی کوردستانی گەورە و ئاواکردنی ئەنجومەنێکی نەتەوەیی بۆ کورد لە سەر ئاستی کوردستانی گەورەو کوردە ئاوارەکانی جیهان،بە ئەرکی دووەم دوای بەرجەستەکردنی خودی یەکێتیی نەوەیی بزانێت،

ئەم یەکێتییە بە چەن قۆناخێک دەشێت ئاوا بکرێت و پێشبخرێت و سودی لێ ببینرێت..

قۆناخی بیرکردنەوە لە یەکێتی نەتەوەیی ،١

ئەم قۆناخە سەرەتایی داڕشتنی یەکێتیی نەتەوەییە لە بیرو هزرداو بە کاراکردنی ئەم قۆناخە زامنی هاتنی قۆناخی دواترو پێشکەوتنی بیری یەکێتیی نەتەوەیی دەدات،مرۆڤ پێویستە بیر لە ستەمی داگیرکاران بکاتەوەو هزری خۆی چالاک بکات بە لێکدانەوەی ئەم پرسیارانە،بۆ دەبێت منی کورد بکوژرێم؟!من کە ژنی کوردم بۆ زیندان دەکرێم؟! مرۆڤەکانی دیکەی جیهان بە ئازادی دێن و دەچن و پێشکەوتن بەرجەستە دەکەن ئەی منی نەوەی کورد بۆ وام لێدەکەن؟!تاوانم چییە؟ چیم کردوە؟!ئایا شایەنی ئەم چەوساندنەوەم؟!ئەگەر باپیرانم خراپ بوون کە دڵنیام نەبوون،بەڵام من خراپیم چیە؟،بۆ تورک و فارس و عەرەب و ئەرمەن خاکی ئێمەیان داگیر کردوە؟!،بۆ گەلان خاوەنی دەوڵەتن و ئێمە نەک دەوڵەتمان نیە بەڵکو ڕۆڵەکانمان زیندانی دەکرێن و دەچەوسێنرێنەوە لەسەر خواستی بە دەوڵەتبوون؟!بۆچی ووردە ئاشتیخوازەکانی جیهان خەڵات دەکرێن،بەڵام سەرکردەکانی ئێمە لەدار دەدرێن و دەکوژرێن و زیندانی دەکرێن نمونەی (پێشەوا قازی موحەمەد،سمکۆی شکاک،شێخ سەعیدی

پیران،د.قاسملۆو د.شەرەفکەندی،د.موحەمەد مەعشوق خەزنەوی،مەزلوم دۆغان،عبدالسلام بارزانی،ڕێبەر عبدالله ئۆجەلان،)؟!، ،دوای پێشکخستن و چالاککردنی ئەم پرسیارانە لە هزرو مێشکی خوددا قۆناخی سەرەتایی واتە (چەکەرەو چرۆ) ی بیری یەکێتی نەوەیی چی دەبێت و بەم جۆرەو دوای لێکدانەوەیەکی هزریانەی خۆ بە خۆ،قۆناخی یەکەم و چەکەرەی ئەم بیرە دێتە ئاراوە..

قۆناخی هەوڵدان و بەرنامەڕێژی بۆ یەکێتی نەتەوەیی ٢،

کاتێک مرۆڤ بە ڕاستی بۆی ڕوون بوەوە کە بۆ دەبێت کێشەی کورد بەم جۆرە بێت و بۆ دەبێت کە ئێمە یەک گەلین یەک خەبات و یەک شۆڕشی سیاسی و مەدەنیمان نەبێت؟!پاشان قۆناخی دووەم و قۆناخی کارکردن و هەوڵدان و بەرنامەو ڕێکخستن دێتە ئاراوە،کە ئەویش بە بانگەوازو نووسین و کۆڕو سیمینارو ناساندن و پێناسەی یەکێتیی نەوەیی،پێشدەکەوێت ..بۆ ئەوەی ئەم قۆناخە کامڵ و پڕو بە بەرنامە بێت پێویستە داوا لە هەموو لایەن و کەس و حزب و ڕێکخراوێکی نەتەوەیی و ئیسلامی و عەلمانی و چەپی کوردی بکرێت بە بێ جیاوازی...دەبێت کەسگەلی باش و ورياو بە تواناو بە هیمەت دەستنیشان بکرێن بۆ ڕێکخستنی حزب،ڕێکخراو،کەسەکان،بۆ کامڵکردنی ئەم قۆناخەو هەنگاوهەڵگرتن بۆ قۆناخی دوواترو دەست کردن بە ئاواکردنی بەرنامەگەلی ڕێک و پێک بۆ بەرە ئارمانج بردنی بابەتی یەکێتیی نەتەوەیی،

قۆناخی هەنگاونان بۆ یەکێتی نەتەوەیی ٣،

ئەم قۆناخە دەتوانیت ناویشی بنێین (قۆناخی دەرکەوتنی نیشانەی سەرکەوتن بەرەو ئاواکردنی یەکێتیی نەتەوەیی) چونکە هەنگاو نان بۆ بەرجەستەکردنی قۆناخی سێیەم خۆی دەبینێتەوە لە کۆبوونەوەی لایەنەکانی کوردی و کۆڕو سیمیناری هاوبەشی حزبە کوردیەکان و هەروەها بەرنامەدانان بۆ ئاواکردن و سازکردنی بەرنامەیەکی ڕێک و چڕو پڕ بۆ کۆبوونەوەی هەموو بیرو ئایدۆلۆژیا جوداکانی ناو کۆمەڵگای کوردی و دروستکردنی ڕێکخراوی هەمەلایەنەی هەمە ئایدۆلۆژی بۆ ژنان،لاوان،سیاسیەکان و پیاوانی دینی و تەواوی چینەکانی جڤاکی کوردەواری بۆ بیرو بۆچوون و ڕاگۆڕینەوە لەسەر چۆنێتی بە ئەنجامگەیاندن و کامڵکردنی پرۆسەی یەکێتیی نەتەوەیی و نزیکبوونەوە لە ڕاستیی گرنگیەکانی یەکێتیی نەتەوەیی بۆ گەلێکی بندەستی چەوساوەی وەکو کورد..

قۆناخی کۆتایی و کامڵبوونی یەکێتیی نەتەوەیی ٤،

ئەم قۆناخە دەتوانرێت بە قۆناخی بەرجەسەتبوونی یەکێتیی نەتەوەیی و ئاواکردنی ڕاستەقینەی یەکبوونی گەلیش ناو ببرێت..بە یارمەتی خودای مەزن ، دوای تەواوکردنی پێداویستیەکانی قۆناخی هەنگاونان و کارکردنی ژدییانە بۆ بە ئەنجامگەیاندنی ئەو قۆناخەی کە

به کامڵبوونی ڕێخۆشکەرە بۆ چوونە ناو قۆناخی بەرجەستەبوونی یەکێتیی نەتەوەیی،ئەو کات مرۆڤ هەست دەکات ئەوەی لەم کاتەدا پێویستە هێنانە ئارای یەکێتیی و یەکبوونی میللەتە و دروستکردنی ئەنجومەنی نەتەوەیی لە هەموو پێکهاتەکانی گەل دەبێتە پێویستیەکی بنەڕەتی و گەل لە کاتی مومارەسکردنی یەکێتیی نەتەوەییدا هەست بە سەرکەوتن و ئاسودەیی و واتاکانی ژیان دەکات ، بە مەرجێک ئەم یەکێتییە لە لایەن گەلەوە پێشبخرێت و گەشەی پێبدرێت و پەروەردەی هەمیشەی بۆ بەرەوپێشبردن و برەودان بە لایەنە گرنگەکانی یەکێتییەکە بە جێ بکرێت و ناوەندو سەنتەرو ڕێکخراوی تایبەت بە فراوانکردنی یەکێتییەکە ئاوا بکرێت،هەروەها ڕاگەیاندن تی ڤی و گۆڤارو ڕۆژنامە و ماڵپەڕی تایبەت بە پتەوکردنی یەکێتیی نەتەوەیی هەبن و بە بەردەوامی و بێ وچان لە چالاکیدا بن و سەرکەوتن و شکشتی یەکێتییەکە دیاری بکەن و چارەی گونجاوی کوردانەی بۆ دابنێن و تێکدەرانی ئەم یەکێتییەش بە توندی سزا بدرێن!..

ئەنجام و سەرکەوتنەکانی یەکێتیی نەتەوەیی بۆ گەلی کورد،

لە کاتی دروستبوون و ئاوابوونی یەکێتیی ڕاستەقینەی نەتەوەیی کورد،بە دەستهێنانی ئارمانجەکانی گەل دەبنە داخوازیی و داواکاریی هەمووان و خەباتی گەریلاو پێشمەرگەو ژن و پیاو لاوان و باکورو ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاڤاو باشورو باکوری ڕۆژهەڵاتی کوردستان و تەواوی چینەکانی دیکە دەبنە یەک و بە یەک هاوار داوا دەکرێت،بەرخودانی باکور،سەرهەڵدانی ڕۆژئاڤا،خۆڕاگریی ڕۆژهەڵات،خەباتی مەدەنیانەی باشور،تێکۆشانی گەریلاو سیاسەتمەدارانی کورد پێکەوە پێش دەخرێن و دەست لە ناو دەست دەوترێت (کوردستان..کوردستان) ، پاشان ئەوەی چێندراوە بەرهەمەکەی دروێنە دەکرێت و بەرهەمیش کە (سەربەخۆیی،ڕزگاری،ئازادی،ژیانە) بێجیاوازی و زۆر بە دادوەرانە دابەشی سەر تاکەکانی جڤاکی کوردەواری دەکرێت و هەمووان لە ژێر سێبەری چەتری مەزنی یەکێتی نەتەوەیی کورددا دەحەوێنەوەو هەست بە تامو چێژی ژیان و هەواو خاک و ئاو و مرۆڤایەتی و ئازادی و تەبایی و پێکەوەیی میللی دەکەن!،ئەو کات ئێش و ئازاری (ئامەد) و (کەرکوک) و (قامیشلۆ) و (مەهاباد) و (ئەریڤان) و (لاچین) و (کوردڤان) و (کوەیتا) و هتد..دەبنە یەک ئازارو پێکەوە هاوار دەکەن و یەک پزیشکیش چارەو دەرمانیان دەکات کە ئەویش ئەنجومەنی یەکێتیی نەتەوەیی کورد (eynk)ە،ئەو کات (سوریا) بۆ چەوساندنەوەی (کورد) ێک،تورکیا بۆ شێواندنی تەرمی گەریلاو زیندانی کردنی ژنە (کورد) ێک،ئێران بۆ لە سێدارەدانی ئازادی و شیرینی (کورد) ێک،ئێراق بۆ کودەتای پەڕلەمانی لەسەر (کورد) ێک،ئەرمەنستان بۆ سڕینەوەی ناسنامەی نەتەوەیی (کورد) ێک،دەبێت لە ٦٠ بۆ ٦٥ ملیۆن کورد هۆشیاری بکەن و بزانن کە کوشتن و چەوساندنەوەی کوردێک واتە چەوساندنەوەی تەواوی کوردان لە کوردستانی

گەورەو سوکایەتی کردن بە یەکێتیی نەتەوەیی کورد و ئەمەش کارەساتی مرۆی دەقەومێنێت بۆیە لە حاڵەتی یەکێتیی ڕاستەقینەی نەتەوەیی کورددا چەوساندنەوەو زوڵم و سڕینەوەی ناسنامەی نەتەوەیی زۆر ئاستەمە و گران دەبێت..چونکە لە زۆر کۆنەوە پێشینەی کوردان وتوویانە (شکاندن و چەماندنەوەی یەک شوڵ دار زۆر ئاسانە،وەلێ شکاندن و چەماندنەوەی پێنج دار مەحاڵەو ئەستەمە) هەروەها ووتراوە (یەک پەنجە بۆ مستیلە جوانە،بەڵام کە بوو بە پێنج بۆ بەرگری گونجاوە) بە ئاکامگەیاندن و تەواو کردنی قۆناخەکانی یەکێتیی نەتەوەیی زامنی پاراستنی زمان،ناسنامە،کەسایەتی،فەرهەنگ،مێژوو،جل و بەرگ،داب و نەریت ،دەستکەوتەکانی خەباتی گەلی کوردە،

خواستی یەکێتی نەتەوەیی لای کورد..

ئەگەر بە بگەڕێینەوە بۆ مێژووی کوردو بە کورتی تەماشای قۆناحەکانی بکەین..دەبینین خواستی یەکێتی و یەکبوون لای کورد هەمیشە بوونی هەبووە،بەڵام کەسگەلی ئاژاوەچی و هەلپەرست و بەکرێگیراو بە دۆستایەتی داگیرکارانی کوردستان ئەم خواستەیان بن پێ کردوەو ڕێگەیان بە ڕووان و سەوزبوونی چەکەرەی یەکێتیی نەتەوایەتی نەداوە،زۆر دوو نەڕۆین لە ساڵانی ١٩١٥-١٩٣٢ یەکێتییەکی زۆر جوان بە ڕوومەت بوونی هەبووە،بۆ وێنە لە یەک ماوەدا لە باکور شۆڕێک بوونی هەبوو بە ڕابەرایەتی شێخ سەعیدی پیران،لە باشوور تێکۆشان و شۆڕش هەبوو بە سەرپەرشتی مەلیک مەحموودی قارەمان،لە ڕۆژهەڵات شۆڕێکی بوێرانەو نەتەوەییانە لە ئارادا بوو بە سەرکردایەتی تێکۆشەر سمکۆی شکاک،لە ڕۆژئاڤا کەڵە شاعیرو هۆزانڤانی نەتەوەیی کورد مامۆستا جگەرخوێن لە ڕێکخستن و تێکۆشانی میللیدا بوو وە هەوڵی دەدا شۆڕشەکانی پارچەکانی دیکەی کوردستان لە ڕۆژئاڤاش ساز بدات،لە باکوری ڕۆژهەڵات و قەفقازیا شۆڕشی مەزنی نەتەوەیی مەدەنی بوونی هەبوو کە دواتر کۆماری کوردستانی سووری لێبەرهەم هات،لە هەمووی گرنگتر دروستبوونی (جڤاتا وڵاتێ کوردا) کۆمەڵەی خۆیبوون،،١٩٢٧-١٩٤٦،بوو کە ئەندامی زۆربەی پارچەکانی کوردستانی گەورەی لە خۆ گرتبوو،بەڵام وەکو پێشتر ووتم بێگانەپەرستی و بەکرێگیراویی دوژمن ئەم خواستە مەزن و گرنگەی ژێر پێ خست.،ئێستا ئاسۆی ڕوونی یەکێتیی نەتەوەیی کورد لە باکوری کوردستان و بە تایبەت شاری (ئامەد)ە،وەک دیتمان ژنانی کورد لەوێ بۆ یەکەم جار هەموو پێکەوە کۆنفرانسیان بەست، وەک هەنگاوی یەکەم بۆ کۆنگرەی نەتەوەیی کوردستان،لە ڕۆژئاڤاو ڕۆژهەڵات و باشوریش ئەم ئامانجە بوونی هەیە بەڵام تا ئێستا بە یەک نەکراوەو ڕێک نەخراوە لە کۆنگرەیەکی نەتەوەییدا،بەو هیوایەی هەموو حزب و ڕێکخراوو لایەن و سەرکردەو تاکەکانی

کۆمەڵگای کوردەواری دەست بە خەبات بکەن بۆ یەکێتیی نەتەوەیی کوردو یەکڕیزی هەموو هێزەکانی کوردستان و دروستکردنی ئابووری هاوبەش،هێزی هاوبەش،فشاری هاویەش،زانستی هاوبەش و پێکەوەژیانی هاوبەش و بڕیاری هاوبەشی کوردانە،